

семени хряка в разбавителе Киев I понижается процент живчиков с неизменными акросомами и подвижных живчиков. Вышеупомянутые изменения коррелируют с понижением показателя неповторяемости. Не обнаружили, однако, существенных изменений плодовитости свиноматок.

Slaweta R., Sikorska J., Strzeżek J. — **The influence of time of storage of boars semen at 15°—18°C on the changes of spermatozoons acrosomes and their biological value.**

The examinations were performed with 112 ejaculates obtained from 46 boars manually. The semen

diluted in Kiev I diluent was transported for the use in calibrated bottles in vacuum flasks in order to obtain 15°—18°C. Totally 226 sows were inseminated of which 77 with semen preserved for 0—12 h, 83 with semen preserved for 24—36 h, and 66 with semen preserved for 48—60 h. It was found that 24 h preservation of semen in a Kiev I diluent diminishes a percentage of spermatozoons of unchanged acrosomes and active spermatozoons. The above changes are correlated with diminution of an unrepeating index. However, statistically significant changes in sows fertility were not observed.

LECH CHRAMĘGA, JANUSZ ZARZYCKI
Gdynia

Przypadek ropnia jajnika u suki

Ropień jako ograniczony proces zapalny, polegający na ogniskowym nagromadzeniu się ropy w przestrzeni (jamie), powstaje w następstwie ubytku tkanki, która uległa martwicy rozplywnej. Jeżeli nie dochodzi do resorpcji ogniska zapalnego przekształca się ono, ulegając otorbieniu w tzw. ropień otorbieniony w następstwie granicznego (demarkacyjnego) zapalenia, lub też zostaje przerośnięte bliźnowaciejącą tkanką ziarninową. Istnieje też możliwość przebiccia się ropnia na zewnątrz lub do jam ciała, powstaje wtedy przetoka. Przetoki mogą powstać również jako połączenia ropni w sąsiadujących ze sobą narządach (15).

U małych zwierząt, zwłaszcza u psów i kotów, istnieje większa tendencja do powstania ropowic niż ropni. Wyjątkowo też dochodzi do powstania ropni narządów wewnętrznych, raczej występują one pod postacią ropomacicza, ropnia gruczołu krokowego, lub ropnia mięśni wywołanego infekcją, raną itp. (14). Opisy ropni jajnika lub jajowodów nie są zbyt liczne (3). Ropnie takie opróżniają się zwykle do jamy otrzewnowej, lub też przebijają się przez sklepienie pochwy, przy czym możliwość pęknięcia ropnia jest większa niż się przypuszcza (9, 11). Częściej też następuje pęknięcie ropnia jajnika niż jajowodu, co jest sprzeczne z dawnym poglądem na ten temat (11). Ropnie u zwierząt mogą osiągać bardzo duże rozmiary, nawet do 1/4 ciężaru ciała (13).

Wiele jest przyczyn powstania ropni jajnika i różna jest ich etiologia. Duży wpływ odgrywają w tym przypadku czynniki dodatkowe jak transport, warunki dużego obciążenia organizmu (np. choroby) (13). Ropień jajnika powstaje najczęściej na tle bakteryjnym. U małych zwierząt przyczyną są zwłaszcza: gronkowiec złocisty, rzadziej paciorkowiec, pałeczka ropy błękitnej i pałeczka okrężnicy (4, 13, 14). Brown (4) jako przyczynę pierwotną ropni podaje T-mikoplazmy, które bywają także odpowiedzialne za ronieńnia, a czasami mogą wywołać septicemie. Trudno jest natomiast określić rolę T-mikoplazm w zakażeniach mieszanych z anaerobami, gonokokami lub innymi bakteriami. Stwierdzono także zakażenia wywołane przez *Actinomyces* (5).

Diagnoza ropni jest dosyć trudna. Bardzo często badania rtg dają wynik ujemny (5). Kliniczne objawy są mało charakterystyczne — wzrost temperatury ciała, brak łaknienia, ogólne osłabienie. W obrazie krwi stwierdza się leukocytozę. Natomiast ropnie są często wyczuwalne w badaniach palpacyjnych jamy brzusznej (3, 5). Z badań immunologicznych jako pozytywną oceniono próbę Lateksową zahamowania aglutynacji (Grawindex) (2).

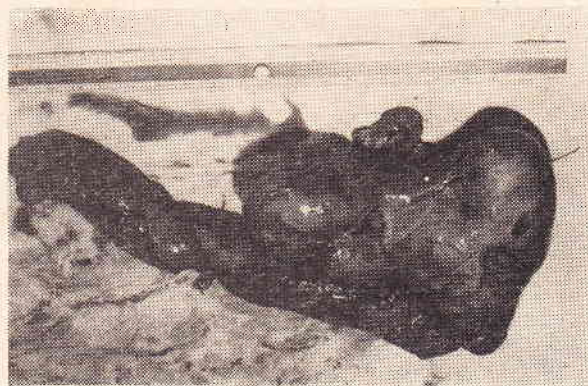
W metodach leczenia ropni jajników najlepsze efekty osiągnęto po zastosowaniu zabiegu operacyjnego usunięcia jajnika z ropniem, macicy lub całego narządu rodnego Często równolegle stosowano sącz-

kowanie. Natomiast samo sączkowanie w przypadkach pęknięcia ropni jajników, lub też tylko leczenie farmakologiczne okazały się bardzo mało skuteczne, a znacznie wzrastała śmiertelność (1, 6, 7, 8, 10, 12).

Opis przypadku

Do lecznicy zgłoszono sześćioletnią sukę rasy owczarek alzacki. Z przeprowadzonego wywiadu wynikało, że trzy lata temu na skutek ropomacicza pies został poddany zabiegowi usunięcia macicy. Po zabiegu nie wystąpiły żadne komplikacje i przez okres ostatnich trzech lat pies nie chorował. W ostatnim okresie pojawiło się podwyższenie temperatury ciała (40,1 C) i powiększenie jamy brzusznej. Wynik badania rtg. był wątpliwy. Natomiast w badaniu palpacyjnym wyczuwalny był duży bolesny twór w jamie brzusznej. Zdecydowano się na wykonanie zabiegu laparotomii. Po otwarciu jamy brzusznej ukazał się kulisty twór wypełniający większą jej część 41 cm długości i 17 cm szerokości. W zagłębieniu ropnia znajdował się powiększony jajnik. Drugi jajnik nie wykazywał żadnych zmian. Próba usunięcia ropnia nie powiodła się ze względu na zrosty z pęcherzem moczowym, otrzewną ścienną, a także aortą brzuszną na odcinku 15 cm. Psa uszpio: wyniki badania histopatologicznego — ropień jajnika.

Ropnie jajnika stwierdzono jeszcze u dwóch innych suk podczas sekcji. Nie były one jednak bezpośrednią przyczyną śmierci tych zwierząt. Wspólną cechą omawianych przypadków był fakt, że zwierzęta zostały poprzednio poddane zabiegowi histerekтомii. Wydaje się więc, że powstanie ropni jajnika w tych przypadkach miało związek z uprzednio wykonanym zabiegiem, tym bardziej, że coraz częściej uznaje się krwiak jako przyczynę ropnia. Nie można także wy-

Ryc. 1.

kluczyć możliwości infekcji bakteryjnych podczas wykonywania zabiegu operacyjnego. Mogły one w połączeniu z mechanicznymi uszkodzeniami jajnika podczas operacji (krwiak) doprowadzić w konsekwencji do powstania otorbionego ropnia jajnika. Opisane przypadki świadczą o możliwości powstania ropnia jajnika jako powikłania po zabiegu histerektomii.

Piśmiennictwo

1. Altman L. C.: *Obstet. gynecol.* 40, 3, 321, 1972.
2. Arkin C., et al.: *Am. J. clin. Path.* 58, 314, 1972.
3. Balasz A., Plinta M., Marczyński K.: *Pol. Tyg. lek.* 20, 1469, 1965.
4. Brawn P. i wsp.: *Am. J. Obstet. gynecol.* 17, 861, 1973.

5. Dawood M. Y.: *Obstet. gynecol.* 46, 4, 429, 1975.
6. Egger H. i wsp.: *Geburtshilfe Frauenkeilkd.* 37, 625, 1977.
7. Golde S. H. i wsp.: *Am. J. Obstet. gynecol.* 127, 8, 807, 1977.
8. Kanter E.: *Am. J. Obstet. gynecol.* 121, 8, 291, 1975.
9. Kowacs T.: *Hag. noor. lapje.* 48, 1, 1960.
10. Michal A. i wsp.: *Am. J. Obstet. gynecol.* 100, 432, 1968.
11. Pedovitz P., Bloomfield R. D.: *Am. J. Obstet. gynecol.* 88, 721, 1964.
12. Rivlin M. E. i wsp.: *Obstet. gynecol.* 50, 518, 1977.
13. Ronneberger H., Vollerthun R.: *Kleintierpraxis* 22, 3, 321, 1977.
14. Zakiewicz M.: *Chirurgia małych zwierząt*, PWRiL 1970.
15. Zuliński T.: *Ogólna anatomia patologiczna zwierząt domowych*, PWRiL 1969.

Adres autora: lek. wet. Lech Chramęga, ul. Zabłockiego 4/22, 80-287 Gdańsk.

HIGIENA ŻYWNOŚCI ZWIERZĘCEGO POCHODZENIA

ELŻBIETA PELCZYŃSKA
Lublin

Chudość i wychudzenie zwierząt w ocenie san.-wet.

Stopień rozwoju masy ciała zwierzęcia rzeźnego, a głównie jego układu mięśniowego, jest z sanitarno-weterynaryjnego punktu widzenia jednym z głównych czynników oceny przydatności spożywczej pochodzących od niego jadalnych surowców. W postępowaniu tym nie chodzi jednakże o zróżnicowanie wartości towarowej jadalnych tkanek zwierzęcia, ale o określenie ich przydatności spożywczej, w oparciu o kryteria zdrowotnej jakości. Podstawą a zarazem punktem wyjściowym dla tego rodzaju klasyfikacji jest fizjologiczny stan rozwoju mięśni, bez względu na stopień ich wykształcenia. Określany jest on jako stan prawidłowego odżywienia. Wszelkie odchylenia od tego stanu wpływają już negatywnie, w różnym oczywiście zakresie oddziaływania, na ocenę przydatności spożywczej. Odchyleniami tymi są chudość i wychudzenie.

Stan odżywienia jest w przepisach sanitarno-weterynaryjnych wszystkich krajów podstawą różnicowania i oceny przydatności spożywczej pochodzących od zwierząt surowców rzeźnych. Różnicowanie to opiera się na wynikach badania przebojowego oraz poubojowego, przy czym główną rolę odgrywa badanie makroskopowe. Zasady sanitarno-weterynaryjnego różnicowania stanu odżywienia pokrywają się, albo są bardzo zbliżone w ustawach sanitarno-weterynaryjnych większości krajów. Ocena przeprowadzana jest na podstawie stopnia rozwoju i cech organoleptycznych tkanki mięśniowej oraz tkanki tłuszczowej we wszystkich miejscach jej występowania. Dodatkowych informacji dostarczają cechy makroskopowe narządów wewnętrznych.

W przepisach sanitarno-weterynaryjnych wyróżnia się trzy stany odżywienia zwierząt rzeźnych: prawidłowe odżywienie, chudość, wychudzenie.

Prawidłowe odżywienie jest podstawą oceny pełnej przydatności spożywczej tuszy i narządów wewnętrznych zwierząt. Jest to stan dojrzałości fizycznej, odpowiadający danemu gatunkowi oraz wiekowi zwierzęcia.

Określenie to nie jest precyzyjne, ale wymaganiem sanitarno-weterynaryjnym jest jedynie osiągnięcie przez zwierzę minimalnego, jakby progowego stanu rozwinięcia przede wszystkim tkanki mięśniowej, a następnie związanej z nią tkanki tłuszczowej. Nie bierze się natomiast pod uwagę, jak dalece pösunięty jest rozwój umięśnienia i otłuszczenia, co jest podstawą klasyfikacji jakościowo-towarowej.

Chudość jest stanem fizjologicznym, przy którym nie zostaje zasadniczo naruszona struktura i cechy tkanki mięśniowej. Obniżeniu ulega natomiast poziom tłuszczu, odpowiadający minimalnym jedynie potrzebom fizjologicznym organizmu. W obrazie makroskopowym mięśnie cechują się większą spoistością i ciemniejszą barwą, przypuszczalnie w następstwie obniżonej zawartości tłuszczu śródmięśniowego i wody. Tkanka tłuszczowa posiada normalne cechy organoleptyczne, a obniżeniu ulega jedynie jej ilość. Chudość jest najczęściej wynikiem intensywnej eksploatacji fizycznej lub produkcyjnej zwierzęcia, ewentualnie takiego poziomu żywienia, który pokrywa tylko zapotrzebowanie fizjologiczne organizmu. Brak jest jakiegokolwiek zaburzeń w stanie zdrowia zwierząt. Zwierzęta chude oceniane są jako pełnozdatne do spożycia.

Wychudzenie uważane jest natomiast jako stan patologiczny. Jest ono następstwem ostrych chorób zakaźnych, albo przewlekłych procesów chorobowych. Zmiany towarzyszące temu stanowi dotyczyć mają, według przepisów i danych piśmiennictwa (1, 5, 7, 8, 11), tak